

Raadsmemo

Datum: 3 juli 2014

Aan: Gemeenteraad van Hof van Twente

Kopie aan:

Van: H.J. Scholten

Voor informatie: Jeroen te Molder, Financiële zaken

Onderwerp: Meicirculaire 2014 gemeentefonds

1. Aanleiding

Begin dit jaar is de uitwerking van de decembercirculaire 2013 gepresenteerd. De financiële effecten zijn verwerkt in de 1e bestuurdersrapportage 2014. Begin juni is de meicirculaire 2014 verschenen. Deze meicirculaire wordt aangemerkt als één van de belangrijkste van de afgelopen decennia. Dat komt door de instelling van het deelfonds sociaal domein (Jeugzorg en Awbz) en daarnaast is de eerste tranche van het groot onderhoud van het verdeelstelsel van het gemeentefonds verwerkt.

In het budgettair perspectief van de kaderbrief 2015 is het totaaleffect van de ontwikkelingen in de meicirculaire 2014 opgenomen.

Budgettair perspectief kaderbrief					
	2014	2015	2016	2017	2018
Programmabegroting 2014 (november 2013)	1.590.000	105.000	517.000	115.000	-249.000
1e bestuurdersrapportage 2014 (mei 2014)	-849.534	-967.703	-959.054	-586.826	-890.054
Effecten meicirculaire 2014	492.000	135.000	88.000	65.000	133.000
Nieuw budgettair perspectief	1.232.466	-727.703	-354.054	-406.826	-1.006.054
Waarvan incidentele baten en lasten:					
Programmabegroting 2014-2018	-131.000	-464.000	-494.000	-17.000	-17.000
Wijziging voorschriften onderuitputting kapitaallasten 'incidenteel'	-205.000	-120.000	-77.000	-65.000	-65.000
1e bestuurdersrapportage 2014	-218.409	-25.000	-25.000		
Nieuw structureel budgettair perspectief	678.057	-1.336.703	-950.054	-488.826	-1.088.054

"**RAADSMEMO**" is de vorm van actieve informatievoorziening aan de gemeenteraad, waarbij een actuele ontwikkeling of aanvullende informatie wordt meegedeeld door een portefeuillehouder. Een raadsmemo is bedoeld ter kennisname.

"**RAADSINFORMATIE**" is de vorm van actieve informatievoorziening aan de gemeenteraad, waarbij de actuele stand van zaken van een beleidsonderwerp uit programmabegroting/collegeprogramma of van een project wordt beschreven. De raadsinformatie wordt door het college aangeboden aan de raad en wordt standaard geagendeerd voor de eerstvolgende vergadering van de commissie Algemeen of Fysiek.

In deze memo wordt de financiële reeks van de meicirculaire voor de jaren 2014-2018 gespecificeerd toegelicht. Het totaal sluit dus aan bij wat in de kaderbrief is gepresenteerd. Deze raads-memo geeft extra inzicht in de onderliggende positieve en negatieve ontwikkelingen.

In de meicirculaire 2014 zijn veel ontwikkelingen opgenomen. We noemen: de invoering van het sociaal domein, het groot onderhoud van het verdeelstelsel van het gemeentefonds, taakmutaties zoals de overheveling van het buitenonderhoud van schoolgebouwen naar de schoolbesturen, mutaties in de uitkeringsfactor, mutaties in de uitkeringsbasis en daarnaast enkele specifieke middelen, die ook worden aangewend voor het aangegeven doel.

Na de toelichting is een gedetailleerdere tabel met mutaties in deze meicirculaire is opgenomen. Daarna is in een afzonderlijke tabel zichtbaar gemaakt hoe deze mutaties doorwerken in onze begroting. In de tekst wordt via nummering (A.1 tot en met H.3) verwezen naar de tabel(len).

2. Inhoudelijke mededeling

Inleiding uitleg gemeentefonds

De gelden uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds komt ten goede aan de algemene middelen van de gemeente en kan, met inachtneming van wet- en regelgeving, naar eigen inzicht worden uitgegeven om taken te financieren die het Rijk heeft opgedragen (medebewindstaken) of beleid, voorzieningen waarvoor de gemeente zelf heeft gekozen. Gemeenten hoeven zich niet bij het Rijk te verantwoorden over de besteding van de algemene uitkering. De verantwoording wordt afgelegd aan de gemeenteraad.

Doel van het verdeelstelsel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is om alle gemeenten in staat te stellen bij gelijke lastendruk een gelijkwaardig voorzieningenniveau te realiseren. Dit betekent niet dat er geen verschillen tussen gemeenten (mogen) bestaan. Er wordt niet gestreefd naar gelijke belastingen en een gelijk of minimaal voorzieningenniveau. De gemeenteraad bepaalt de belastingtarieven en het voorzieningenaanbod. De verdeling van de algemene uitkering is slechts gericht op het creëren van een gelijkwaardige uitgangspositie. Bij de verdeling van de middelen in de algemene uitkering worden diverse maatstaven gebruikt. (zoals daar bijvoorbeeld zijn: aantal inwoners, leerlingen, uitkeringsontvangers, huishoudens, woonruimten).

De hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds van een gemeente hangt ook af van de zogenoemde OZB-belastingcapaciteit van een gemeente. Het idee daarachter is eenvoudig: hoe meer geld een gemeente aan onroerende zaakbelastingen kan binnenhalen, des te minder geld uit de algemene uitkering nodig is. Met het betrekken van de belastingcapaciteit in de verdeling van de algemene uitkering wordt als ware het draagkrachtprincipe geïntroduceerd.

Het gemeentefonds wordt gevoed vanuit de Rijksbegroting. Er zijn drie manieren waarop de omvang van het gemeentefonds kan wijzigen namelijk:

a. als gevolg van taakwijzigingen

Wanneer het rijksbeleid financiële gevolgen heeft voor gemeenten (bijvoorbeeld bij nieuwe taken) moet het Rijk aangeven hoe gemeenten de financiële gevolgen kunnen opvangen. Compensatie via het gemeentefonds is daarbij één van de opties, net zoals dekken via de eigen inkomsten. Het omgekeerde geldt ook, als gemeentelijke taken vervallen dan leidt dat tot een uitname uit het gemeentefonds.

b. door toepassing van de normeringssystematiek

De ontwikkeling van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksbegroting (afgezien van enkele uitgaven zoals ontwikkelingssamenwerking en afdrachten Europese Unie en op het terrein van sociale zekerheid en zorg en verhoging van belastingen die buiten de koppeling met het gemeentefonds worden gehouden). Als de uitgaven op de rijksbegroting stijgen of dalen neemt het gemeentefonds met hetzelfde percentage toe of af.

Via het gemeentefonds delen gemeenten voor een aanzienlijk deel mee in Rijksbezuinigingen. Samen de trap op, samen de trap af. De jaarlijkse groei (of krimp) van het gemeentefonds staat ook wel bekend als het accres. In het accres zit een component voor loon- en prijsstijgingen.

c. *door overheveling van specifieke uitkeringen*

Naast de algemene uitkering zijn er specifieke uitkeringen. De besteding daarvan is geoormerkt door het Rijk. De middelen moeten aan de desbetreffende (medebewinds)taak worden uitgegeven.

Enkele specifieke uitkeringen zijn de algemene bijstand en sociale werkvoorziening. Specifieke uitkeringen kunnen ook overgeheveld worden naar het gemeentefonds. En worden daarmee in principe vrij besteedbaar.

Binnen het gemeentefonds worden drie aanvullende uitsplitsingen gemaakt:

a. *integratie-uitkeringen*

Een integratie-uitkering is bestemd om middelen via het gemeentefonds te verdelen op een manier die afwijkt van de algemene uitkering. Het is wel de bedoeling om de middelen na een paar jaar over te hevelen naar de algemene uitkering. Met een integratie-uitkering kan het Rijk dus voor een aantal jaren middelen aan gemeenten verstrekken via het gemeentefonds, zonder gebonden te zijn aan de verdeelsystematiek van de algemene uitkering. Dit maakt voor specifieke taken of beleidsterreinen een (op historie) gerichte verdeling van het budget mogelijk.

Een voorbeeld is de integratie-uitkering voor de financiering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het deelfonds sociaal domein is een samenvoeging van drie integratie-uitkeringen (Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet).

b. *suppletie-uitkering*

Om ongewenste (grote) herverdeeffecten, zoals nu bij de het groot onderhoud, tijdelijk te compenseren wordt een suppletie-uitkering ingesteld met een eigen verdeelsystematiek.

c. *decentralisatie-uitkeringen*

De decentralisatie-uitkering is een variant op de integratie-uitkering. Decentralisatie-uitkeringen verschillen op twee punten van integratie-uitkeringen: Bij een decentralisatie-uitkering hoeft het tijdstip van overheveling naar de algemene uitkering (nog) niet bekend te zijn en het is mogelijk om de decentralisatie-uitkering naar een deel van alle gemeenten te verdelen (zoals bijvoorbeeld aan centrumgemeenten). Het kan bij een decentralisatie-uitkering ook om tijdelijke middelen gaan. De decentralisatie-uitkering wordt daarom vaak gebruikt om specifieke uitkeringen over te hevelen naar het gemeentefonds en om de vorming van nieuwe specifieke uitkeringen te voorkomen. Voorbeelden van decentralisatie-uitkeringen zijn de uitkeringen voor centra jeugd en gezin en de doeluitkering brede scholen.

Als een gemeente over lange tijd grote financiële tekorten op de begroting en een meerjarig slecht vooruitzicht heeft, kan die gemeente tijdelijk extra gelden uit het gemeentefonds vragen. De gemeente levert haar financiële zelfstandigheid voor een deel in en krijgt een zogenoemde Artikel 12-status. Gemeenten moeten aan een aantal voorwaarden van het Rijk voldoen om het extra geld te ontvangen. Zo moeten bijvoorbeeld de eigen inkomsten hoog genoeg zijn en moet de gemeente zorgen dat de financiële situatie verbetert. Deze voorwaarden zijn er omdat de gemeente eerst zelf zijn best moet doen om de financiële problemen op te lossen.

Omvang algemene uitkering

Met de toevoeging van het deelfonds sociaal domein krijgt de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor Hof van Twente in 2015 de volgende omvang:

• Algemene uitkering	€ 23,2 miljoen (60%)
• Integratie- en decentralisatie-uitkeringen	€ 4,0 miljoen (10%)
• Deelfonds sociaal domein	<u>€ 11,7 miljoen</u> (30%)
Totaal	€ 38,9 miljoen

Deelfonds sociaal domein

Met ingang van 2015 worden gemeenten op grond van de Wmo 2015, de Jeugdzorg en de Participatiewet integraal verantwoordelijk voor het sociaal domein. De decentralisaties gaan in 2015 gepaard met een toevoeging van middelen aan het gemeentefonds. Hiertoe is het deelfonds sociaal domein ingesteld.

Voor 2015 is een verdeling bepaald op basis van historische kosten. Vanaf 2016 zal verdeling plaats gaan vinden op basis van nog vast te stellen objectieve verdeelmodellen. Dit kan nog leiden tot herverdeeleffecten ten opzichte van de in deze circulaire opgenomen bedragen. Het voornemen is dat vanaf 2018 de middelen verdeeld worden via de reguliere maatstaven van het gemeentefonds.

In het kader van de integrale benadering van de doelgroepen kunnen de gelden integraal worden ingezet binnen het sociaal domein. De gemeenten dienen er voor te zorgen dat de uitkering uit het deelfonds binnen de bestedingsvoorwaarde van het sociaal domein wordt besteed. Bij onderbesteding is reservering mogelijk. Het Rijk zal de besteding van de middelen monitoren via het systeem van Informatie voor derden (Iv3).

Van de Wmo en Jeugdzorg waren eerder al voorlopige cijfers per gemeente bekend. Voor 2015 zijn deze nu 'definitief' vastgesteld op basis van een verdeelmodel op basis van historische kosten. Respectievelijk € 5,6 miljoen en € 6,1 miljoen (F.1/F.2).

De verdeling van de Participatiewet (macrobudget 2,9 miljard, opgebouwd uit de onderdelen re-integratie, WSW en nieuwe groepen participatie) is helaas bij de uitwerking van deze circulaire nog niet bekend. Een indicatie wordt wel op korte termijn verwacht. De septembercirculaire zal meer duidelijkheid geven.

Voor de invoeringskosten van de decentralisatie Jeugdzorg werd al incidenteel een decentralisatie-uitkering ontvangen. In de meicirculaire 2014 komt nu nog eens een bedrag van € 67.000 beschikbaar. Deze middelen worden gereserveerd voor de gemeentelijke invoeringskosten (D.4).

Bestaande Wet maatschappelijke ondersteuning

De huidige Wmo (voor met name huishoudelijke hulp) vormt geen onderdeel van het deelfonds. Conform het regeerakkoord wordt met ingang van 2015 een korting toegepast. De korting in 2015 op het Wmo budget bedraagt € 969.000. En komt daarmee lager uit dan waar dusverre (kadernota 2014) van was uitgegaan, een korting van € 1,25 miljoen (40%) in 2015. Het resterende budget voor 2015 komt daarmee nu uit op € 2,9 miljoen (D.2/D.3).

In 2014 zitten er in de Wmo nog gelden opgenomen voor sociale wijkteams en compensatie voor chronisch zieken. Die gelden worden met ingang van 2015 overgeheveld naar het deelfonds sociaal domein. Het budget voor de Wmo wordt in 2014 nog positief bijgesteld met € 81.000. Deze middelen worden gereserveerd ten behoeve van inzet binnen de Wmo (D.3).

De meicirculaire 2014 geeft geen concrete informatie over het budget en korting op de huishoudelijke hulp in 2016 en volgende jaren per gemeente. Echter op basis van de bezuinigingen uit het regeerakkoord loopt de taakstellende bezuiniging op van € 465 miljoen in 2015 naar € 610 miljoen in 2016. Op basis van dezelfde verhouding loopt de taakstelling voor Hof van Twente in 2015 van € 969.000 nog op naar € 1.270.000 vanaf 2016.

Groot onderhoud aan het verdeelstelsel

Het laatste groot onderhoud aan het verdeelstelsel is uitgevoerd in 1997. De werkelijke kosten van de diverse gemeentelijke taken zijn in der loop der tijd uit de pas aan lopen met de verdeling op basis van de ijkpunten in het gemeentefonds.

Met ingang van 2015 wordt de eerste tranche van het groot onderhoud doorgevoerd. De omvang van het gemeentefonds wijzigt als gevolg van de grote onderhoudsoperatie niet. De wijzigingen in de indeling van de clusters, maatstaven en rekenfactoren binnen het gemeentefonds leiden bij de individuele gemeenten tot herverdeeleffecten.

De aanpassingen leiden tot een nadelig effect van € 229.000 vanaf 2015 (G.2). Het eerste jaar worden de grootste herverdeeleffect deels gecompenseerd door middel van een zogenaamde suppletie-uitkering. De eenmalige nadeelcompensatie in 2015 bedraagt € 122.000 (G.3).

De tweede tranche van het groot onderhoud vindt plaats met ingang van uitkeringsjaar 2016 wanneer de laatste drie clusters (Werk en Inkomen, Volkshuisvesting, Brandweer) worden herijkt. Dan wordt tevens gekeken naar recentere cijfers van de uitgaven voor het clusteronderdeel onderwijshuisvesting. Dat kan nog leiden tot nadere aanpassingen. Verwacht wordt dat bij de gemeenten die in 2015 nadeel ondervinden van het groot onderhoud ook de tweede tranche in 2016 ongunstig zal uitwerken. Indicatief is uitgegaan van een structureel nadeel van € 100.000 vanaf 2016 (G.4).

Korting onderwijshuisvesting

In het regeerakkoord Rutte II is een korting op het gemeentefonds opgenomen van € 256 miljoen. Bij de meicirculaire 2013 heeft daar uit volgend een uitname plaatsgevonden door verlaging van maatstafgewichten. Na de herijking is het cluster educatie op orde gebracht en is verlaging van het cluster niet meer nodig. Het kabinet handhaaft echter niet de bezuinigingen. Daarom wordt de korting omgezet in een generieke korting op het gemeentefonds. Dat wordt vertaald door de verlaging van de maatstafgewichten terug te draaien en te vervangen door een verlaging van de uitkeringsfactor. Dat leidt tot herverdeeleffecten. Gemeenten met relatief veel voortgezet onderwijs krijgen een voordeel, gemeenten met relatief weinig voortgezet onderwijs een nadeel. De aanpassingen leidt voor Hof van Twente tot een nadelig effect van € 102.000 vanaf 2015 (G.1).

Overheveling buitenonderhoud schoolgebouwen primair onderwijs en speciaal onderwijs

Dit item staat los van het vorige, de korting op onderwijshuisvesting.

Met ingang van 1 januari 2015 gaat de verantwoordelijkheid voor buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen voor primair onderwijs (PO) en scholen voor speciaal onderwijs (SO) over van de gemeenten naar de schoolbesturen. Om die reden wordt een bedrag uitgenomen uit het gemeentefonds. De schoolbesturen zullen de middelen voortaan ontvangen van het Ministerie van OCW. Dit leidt tot een daling van de algemene uitkering met € 244.000 vanaf 2015 (C.4).

Bij de uitwerking van de kaderbrief 2015 is uitgegaan van een budgettair neutrale doorwerking, waarbij de verdere uitwerking van de overdracht nog dient plaats te vinden.

Het uitgangspunt bij de overdracht van het buitenonderhoud is dat het Rijk vanaf 2015 de omvang van de middelen die de scholen ontvangen bepaald en voldoende worden geacht voor het buitenonderhoud. En de gemeente daarbij geen extra bijdrage zal verstrekken.

In de begroting is een structureel uitgavenbudget opgenomen van € 367.000. Met de overheveling c.q. uitname uit het gemeentefonds kan dit budget ook afgeraamd worden. Dit is berekend op een aanvullend voordeel vanaf 2015 van € 123.000 oplopend naar €138.000 in 2018. Bij de uitwerking van het dekkingsplan 2015-2018 zal dit worden meegenomen.

De reeds toegezegde bijdragen voor het groot onderhoud die nog niet zijn afgewikkeld zijn opgenomen in de reserve huisvesting onderwijs. Afwikkeling zal plaatsvinden op basis van werkelijke uitgaven. Indien er sprake is van eventueel resterende middelen zullen deze worden toegevoegd aan de algemene reserve.

Uitkeringsfactor (accressen 2013 tot met 2018)

De afrekening 2013 valt positief uit in 2014 (A.2). Bij de decembercirculaire 2013 was nog sprake van onderuitputting van de Rijksuitgaven. Het accres 2014 valt lager uit door de lagere loon- en prijscompensatie. Daarnaast vallen dividenden van staatsondernemingen mee alsook de winstafdracht van De Nederlandse Bank. Dat leidt tot netto lagere rijksuitgaven en dus een lager accres. Tot slot zijn door het Rijk investeringen in infrastructuur doorgeschoven naar latere jaren (A.1). De accressen vanaf 2015 en volgende jaren zijn hoger door de compensatie van de prijsontwikkeling, hogere uitgaven aan de Wajong en doorgeschoven infrastructurale investeringen (A.5). Daarnaast zijn er enkele kleine ontwikkelingen die leiden tot een beperkte

aanpassing van de uitkeringsfactor. Bestaande uit vrijval verdeelreserve 2013 (A.3), verkenning informatievoorziening sociaal domein (A.4), groeiopgave Almere (A.6), overgang nieuwe verdeling 2015 (A.7), overige ontwikkelingen (A.8) en afronding uitkeringsfactor (A.9). Totaal effect uitkeringsfactor voor 2015 € 424.000 oplopend naar € 659.000 in 2018.

Bij de 1^e berap 2014 is bij de prijsontwikkeling van de uitgaven al rekening gehouden met een compensatie (deels) in het gemeentefonds van € 350.000 (H.2).

In de septembercirculaire 2013 was tevens rekening gehouden met een correctie op de accresontwikkeling 2014 van € 380.000. In relatie met de bijstelling van het accres 2014 valt deze correctie nu vrij (H.3).

Een risico in de accresontwikkeling blijft de raming van de prijsontwikkeling van de Rijksuitgaven. Voor het gemeentefonds wordt uitgegaan van de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product. De percentages voor de toekomstige jaren zijn vrij laag, 2016 0,75% en vanaf 2017 0,5%. De werkelijke prijsontwikkeling van de gemeentelijke lasten kan hoger uitvallen.

Ontwikkeling van de uitkeringsbasis

Bij het begrip ontwikkeling van de uitkeringsbasis praten we over de mutaties van de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden enzovoort. In de veronderstelling dat het te verdelen bedrag niet toeneemt als de hoeveelheden stijgen, dan zal de verdeling per maatstaf evenredig moeten dalen. Dat wordt vertaald in een daling van de uitkeringsfactor. Per saldo (inclusief de WOZ-maatstaven) een nadelig effect van € 35.000 in 2015 tot € 48.000 in 2018 (B.1/B.2/E.1/E.2).

Bij de 1^e berap 2014 is al rekening gehouden met een dalende trend van het aantal inwoners. Dit is nu verwerkt in de berekening van de meicirculaire 2014 (H.1).

Jaarlijkse onderuitputting Rijksuitgaven en BTW Compensatiefonds

In de jaarrekening 2013 is een correctie opgenomen vanwege onderuitputting van de Rijksuitgaven van € 180.000. De afrekening 2013 valt positief uit en is verwerkt in het accres 2014. De opgenomen correctie in 2013 kan daarmee vrijvallen in 2014 (A.2).

Echter voor 2014 en volgende jaren wordt wel weer een onderuitputting van de Rijksuitgaven verwacht. De omvang van de onderuitputting is echter onduidelijk.

Daarnaast is er bij de septembercirculaire 2013 een plafond ingesteld voor declaraties bij het BTW Compensatiefonds. Daarmee ontstaat een directe relatie tussen de ontwikkeling van het gemeentefonds en de ontwikkeling van het BTW Compensatiefonds (BCF).

Lagere declaraties worden aan het gemeentefonds teruggegeven, hogere declaraties leiden tot kortingen. De definitieve omvang wordt bekend na afloop van het jaar. De eerste afrekening (2015) volgt daarmee in de meicirculaire van 2016. Deze werkwijze zal leiden tot meer fluctuaties in de toekomstige jaren.

Voor de onzekere effecten van de jaarlijkse onderuitputting van de Rijksuitgaven en het BTW Compensatiefonds wordt nu indicatief uitgegaan van een jaarlijks nadelig effect van € 100.000 (G.5).

Diverse taakmutaties

Mantelzorg

Er wordt in 2014 eenmalig € 14.000 extra beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van activiteiten om de mantelzorgondersteuning naar een hoger niveau te tillen, zodat op het moment dat het wetsvoorstel Wmo 2015 in werking treedt, integraal maatwerk in de praktijk wordt geleverd. Het is de bedoeling dat met deze middelen een merkbare verbetering van de ondersteuning van de individuele mantelzorger in de gemeente wordt gerealiseerd. Deze middelen worden gereserveerd ten behoeve van de ontwikkeling van de mantelzorgondersteuning (D.1).

Maatregelen Wet Werk en Bijstand

Voor de implementatie- en uitvoeringskosten van de Wet Maatregelen Wet Werk en Bijstand en enkele sociale zekerheidswetten wordt door het Ministerie van SZW een toevoeging gedaan aan de algemene uitkering. Het wetsvoorstel is ingediend bij de Eerste Kamer. De beoogde inwerkingtreding van deze wet is 1 januari 2015. Het gaat om eenmalig € 6.000 in 2014. Deze middelen worden gereserveerd ten behoeve van de invoering (C.1).

E-overheid

Voor kosten die het Rijk maakt voor verstrekkingen van gegevens uit het Handelsregister en uit het Kadaster en aansluiting van gemeenten op MijnOverheid wordt een deel uit het gemeentefonds genomen van € 9.000 per jaar (C.2).

Individuele studietoelage

In het kader van de Participatiewet is de individuele studietoelage geïntroduceerd. Het betreft een nieuwe vorm van aanvullende inkomensondersteuning voor bepaalde groepen studenten. De gemeente toetst in het individuele geval of de student gelet op zijn persoonlijke omstandigheden met voltijdsarbeid niet in staat is het wettelijk minimumloon te verdienen. Andere voorwaarden zijn dat de student minimaal 18 jaar oud is, recht heeft op studiefinanciering of WTOS (Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten) en geen in aanmerking te nemen vermogen heeft. Gemeenten moeten zelf in een verordening vaststellen hoe hoog de individuele studietoelage is en hoe vaak die wordt verstrekt.

In de bedragen is een compensatie begrepen voor uitvoeringskosten. Deze compensatie bedraagt € 5.000 in 2015 en loopt via € 15.000 in 2016 en € 24.000 in 2017 op naar € 28.000 vanaf 2018. Deze middelen worden gereserveerd voor invoering en uitvoering van de individuele studietoelage (C.3).

E-boeken (bibliotheken)

In 2011 is besloten om de inkoop van e-content door bibliotheken te centraliseren. Daarbij hoort ook een uitname uit de algemene uitkering, omdat de lokale bibliotheken deze taak niet meer uit gaan voeren. De uitname zal plaatsvinden per 2015, als de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen in werking treedt. Deze uitname bedraagt € 16.000 in 2015 en loopt via € 19.000 in 2016 en € 21.000 in 2017 op naar € 24.000 vanaf 2018. Deze uitname wordt als taakstelling meegenomen op het beleidsterrein (C.5).

Waterschapsverkiezingen

Per 1 juli 2014 treedt de Wet aanpassing waterschapsverkiezingen in werking. Dit betekent dat de waterschapsverkiezingen in 2015 tegelijk met de verkiezingen voor de provinciale staten plaatsvinden. Gemeenten krijgen door de wetswijziging voor het eerst een rol bij het organiseren van de waterschapsverkiezingen. De toevoeging aan de algemene uitkering van € 49.000 compenseert de gemeent voor de extra kosten als gevolg van de organisatie van gecombineerde verkiezingen. Deze middelen worden gereserveerd voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen (C.6).

Uitvoeringskosten participatiewet

In het kader van de Participatiewet wordt vanaf 2015 de toegang tot de Wajong beperkt. Hierdoor zal de gemeentelijke doelgroep toenemen, omdat mensen met arbeidsvermogen vanaf 2015 onder de Participatiewet gaan vallen. Het kabinet voegt voor de uitvoeringskosten ten behoeve van de genoemde nieuwe doelgroep middelen toe aan het gemeentefonds. Voor de periode na 2019 geldt dat de omvang mede in het licht van de geleidelijke toename van de doelgroep Participatiewet integraal zal worden gezien binnen de dan geldende financierings-systeem. Deze compensatie bedraagt € 10.000 in 2016 en loopt via € 17.000 in 2017 op naar € 24.000 vanaf 2018. Deze middelen worden gereserveerd voor uitvoeringskosten van de participatiewet (C.7).

Budgettair effect meicirculaire 2014

De meicirculaire 2014 laat een licht positief effect zien ten opzichte van de decembercirculaire 2013, voornamelijk door een positieve ontwikkeling van het accres. Dit is opgenomen in de kaderbrief 2015.

Een resumé van alle ontwikkelingen in de meicirculaire 2014 zijn op de volgende pagina in een tabel weergegeven. De grote toename ontstaat door de invoering van het deelfonds sociaal domein.

In een tweede tabel is aangegeven met welke ontwikkelingen al rekening is gehouden in de begroting (1e berap 2014) en welke middelen worden aangemerkt voor inzet binnen een specifiek beleidsterrein.

Specificatie ontwikkeling meicirculaire 2014	2014	2015	2016	2017	2018
Berekening beginstand (december 2013)	30.050.000	27.025.000	26.635.000	26.345.000	25.820.000
A. Uitkeringsfactor					
A.1 Accresontwikkeling 2014 t/m 2018 in Meicirculaire 2014 tov voorgaande circulaire	-60.000	58.000	252.000	252.000	290.000
A.2 Afrekening accres 2013, incidenteel effect	40.000				
A.3 Verdeelreserve 2013	20.000	19.000	19.000	19.000	19.000
A.4 Verkenning Informatievoorziening Sociaal Domein	-20.000				
A.5 Nominale compensatie in Meicirculaire 2014 tov voorgaande circulaire		347.000	369.000	407.000	425.000
A.6 Groeiopgave Almere		-19.000	-19.000	-19.000	-19.000
A.7 Overgang naar nieuwe verdeling 2015		19.000			
A.8 Overige ontwikkelingen (incl. integraties)					19.000
A.9 Afrondingsverschil uitkeringsfactor			19.000		
Subtotaal uitkeringsfactor	-20.000	424.000	640.000	659.000	734.000
B. Ontwikkeling uitkeringsbasis					
B.1 Hoeveelheidsverschillen	108.000	95.000	74.000	55.000	72.000
B.2 Ontwikkeling uitkeringsbasis Meicirculaire 2014 tov voorgaande circulaire	-60.000	-77.000	-58.000	-97.000	-135.000
Subtotaal ontwikkeling uitkeringsbasis	48.000	18.000	16.000	-42.000	-63.000
C. Taakmutaties					
C.1 Maatregelen Wet Werk en Bijstand	6.000				
C.2 E-overheid	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
C.3 Individuele studietoelage		5.000	15.000	24.000	28.000
C.4 Overheveling buitenonderhoud PO/SO		-244.000	-240.000	-238.000	-229.000
C.5 E-boeken (bibliotheken)		-16.000	-19.000	-21.000	-24.000
C.6 Waterschapsverkiezingen		49.000			
C.7 Uitvoeringskosten participatiewet			10.000	17.000	24.000
Subtotaal taakmutaties	-3.000	-215.000	-243.000	-227.000	-210.000
D. IU/DU/SU					
D.1 Mantelzorg	14.000				
D.2 Vrijval stelpost ontwikkelingen Rijksbeleid (kademota 2014): WMO, beperking huishoudelijke hulp (40%) miv 2015		1.253.000	1.440.000	1.440.000	1.440.000
D.3 Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	81.000	-969.000	-1.270.000	-1.270.000	-1.270.000
D.4 Invoeringskosten decentralisatie jeugdzorg (DU)	67.000				
Subtotaal IU/DU/SU	162.000	284.000	170.000	170.000	170.000
E. WOZ					
E.1 WOZ mutatie waarden zelfde jaar in vorige circulaire		89.000	89.000	89.000	89.000
E.2 WOZ-herwaardering en aanpassing rekkentarieven		-142.000	-200.000	-200.000	-200.000
Subtotaal WOZ		-53.000	-111.000	-111.000	-111.000
F. Deelfonds sociaal domein					
F.1 Decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)		5.656.000	5.926.000	5.761.000	5.745.000
F.2 Decentralisatie Jeugdzorg (IU)		6.106.000	6.019.000	5.816.000	5.852.000
Subtotaal deelfonds sociaal domein		11.762.000	11.945.000	11.577.000	11.597.000
G. Overig					
G.1 Korting onderwijshuisvesting (wijziging verdeelmaatstaven)		-102.000	-110.000	-112.000	-121.000
G.2 Herverdeeleffect groot onderhoud gemeentefonds 2015		-229.000	-225.000	-226.000	-220.000
G.3 Suppletie-regeling groot onderhoud verdeelstelsel 2015 (nadeelcompensatie)		122.000			
G.4 Herverdeeleffect vervolg groot onderhoud gemeentefonds 2016			-100.000	-100.000	-100.000
G.5 Jaarlijkse onderuitputting Rijksuitgaven en BTW Compensatiefonds	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
G.6 Afrondingsverschillen	-7.000	-6.000	-3.000	-4.000	-7.000
Subtotaal overig	-107.000	-315.000	-538.000	-542.000	-548.000
Totaal mutaties	80.000	11.905.000	11.879.000	11.484.000	11.569.000
Berekening eindstand (mei 2014)	30.130.000	38.930.000	38.514.000	37.829.000	37.389.000

In de onderstaande tabel is aangegeven met welke ontwikkelingen al rekening is gehouden in de begroting (1^e berap 2014) en welke middelen worden aangemerkt voor inzet binnen een specifiek beleidsterrein.

Per saldo leidt de meicirculaire 2014 tot het aangegeven licht positieve bijstelling van het budgettair perspectief.

Budgettair effect	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal mutaties meicirculaire 2014	80.000	11.905.000	11.879.000	11.484.000	11.569.000
H. Opgenomen ontwikkelingen (1e berap 2014)					
H.1 Daling inwoneraantal	20.000	40.000	60.000	80.000	100.000
H.2 Indexering 2015		-350.000	-350.000	-350.000	-350.000
H.3 Septembercirculaire, correctie accres-ontwikkeling 2014	380.000	380.000	380.000	380.000	380.000
Subtotaal	400.000	70.000	90.000	110.000	130.000
I. Aanwending/inzet middelen					
A.2 Onderputting 2013	180.000				
C.1 Maatregelen Wet Werk en Bijstand	-6.000				
C.3 Individuele studietoelage		-5.000	-15.000	-24.000	-28.000
C.4 Overheveling buitenonderhoud PO SO		244.000	240.000	238.000	229.000
C.5 E-boeken (bibliotheken)		16.000	19.000	21.000	24.000
C.6 Waterschapsverkiezingen		-49.000			
C.7 Uitvoeringskosten participatiewet			-10.000	-17.000	-24.000
D.1 Mantelzorg	-14.000				
D.2 Vrijval stelpost ontwikkelingen Rijksbeleid (kademota 2014): WMO, beperking huishoudelijke hulp (40%) miv 2015		-1.253.000	-1.440.000	-1.440.000	-1.440.000
D.3 Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	-81.000	969.000	1.270.000	1.270.000	1.270.000
D.4 Invoeringskosten decentralisatie jeugdzorg (DU)	-67.000				
F.1 Decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)		-5.656.000	-5.926.000	-5.761.000	-5.745.000
F.2 Decentralisatie Jeugdzorg (IU)		-6.106.000	-6.019.000	-5.816.000	-5.852.000
Subtotaal	12.000	-11.840.000	-11.881.000	-11.529.000	-11.566.000
Budgettair effect meicirculaire 2014	492.000	135.000	88.000	65.000	133.000

3. Conclusie

De Rijksbezuinigingen, het groot onderhoud en het sociaal domein hebben een grote impact op het gemeentefonds. Per saldo heeft de meicirculaire 2014 een positief budgettair effect. De meicirculaire kent ook echter ook een aantal grote onzekerheden, namelijk:

- (Negatieve) accresontwikkeling.
- Onderuitputting Rijksuitgaven en het BTW Compensatiefonds.
- Er volgt nog een 2e tranche groot onderhoud gemeentefonds in 2016
- Bij het nieuwe deelfonds sociaal domein zal vanaf 2016 een objectief verdeelmodel gaan gelden. De bijdrage is nu nog gebaseerd op verhoudingen (%) in het macrobudget.